

Brüssel, 17.11.2015
COM(2015) 568 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

**postiteenuste direktiivi kohaldamise kohta (direktiiv 97/67/EÜ, muudetud direktiividega
2002/39/EÜ ja 2008/6/EÜ)**

{SWD(2015) 207 final}

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

postiteenuste direktiivi kohaldamise kohta

(direktiiv 97/67/EÜ, muudetud direktiividega 2002/39/EÜ ja 2008/6/EÜ)

1. Käesolevas kohaldamise aruandes kirjeldatakse postiteenuste direktiivi rakendamist ja postiteenuste turu arengut

2008. aasta veebruaris võtsid Euroopa Parlament ja nõukogu vastu direktiivi 2008/6/EÜ (edaspidi „kolmas postiteenuste direktiiv”),¹ millega kehtestati postiteenuste siseturu rakendamise õiguslik alus ja mis oli turu järkjärgulise avamise seadusandliku protsessi viimane samm. Direktiivi kohaselt oli 16 liikmesriigi² jaoks turu täieliku avamise tähtaeg 31. detsember 2010 ja (tol ajal) ülejäänud 11 liikmesriigi³ jaoks 31. detsember 2012. Kolmanda postiteenuste direktiiviga laiendati ka riiklike reguleerivate asutuste ülesandeid ja pädevust, muudeti universaalse postiteenuse osutamise ja rahastamise korda, kehtestati postiinfrastruktuuri teatud osadele juurdepääsu nõuded ja laiendati tarbijakaitsesätteid ning nähti ette, et komisjon peab osutama liikmesriikidele abi direktiivi rakendamisel, muu hulgas universaalteenuse osutamise netokulude arvutamisel.

Direktiivi 2008/6/EÜ artikli 23 kohaselt peab komisjon iga nelja aasta järel esitama Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande direktiivi kohaldamise kohta, andes ülevaate sektori arengust. Kuigi selle sätte kohaselt oleks tulnud aruanne esitada 2013. aasta detsembriks, lükati esitamine edasi, et jääks aega uurida turu täieliku avamise esialgset mõju kõikides liikmesriikides.

Käesolevas kohaldamise aruandes kirjeldatakse Euroopa Liidus postiteenuste direktiivi (direktiiv 97/67/EÜ, muudetud direktiividega 2002/39 ja 2008/6/EÜ) rakendamist ja postituru olulisimaid suundumusi pärast 2008. aasta detsembrit⁴. Kooskõlas direktiivi 2008/6/EÜ artikliga 23 on esitatud teave majandus-, sotsiaal-, tööhõive- ja tehnoloogiaaspektide kohta ning teenuse kvaliteedi kohta. Kohaldamise aruandele on lisatud komisjoni talituste töödokument, milles on esitatud üksikasjalikum teave ja mille lisas on esitatud universaalteenuse osutamise kohustuse netokulu arvutus.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2008/6/EÜ, 20. veebruar 2008, millega muudetakse direktiivi 97/67/EÜ seoses ühenduse postiteenuste siseturu rajamise lõpuleviimisega (ELT L 52, 27.2.2008, lk 3).

² Austria, Belgia, Bulgaaria, Eesti, Hispaania, Iirimaa, Itaalia, Madalmaad, Portugal, Prantsusmaa, Rootsi, Saksamaa, Sloveenia, Soome, Taani, Ühendkuningriik.

³ Kreeka, Küpros, Leedu, Luksemburg, Läti, Malta, Poola, Rumeenia, Slovakkia, Tšehhi Vabariik ja Ungari. Kuigi Horvaatia ühines ametlikult Euroopa Liiduga 1. juulil 2013, liberaliseeriti Horvaatia postiteenuste turg täielikult alates 1. jaanuarist 2013.

⁴ Käesolev rakendamise aruanne on viies alates direktiivi 97/67/EÜ vastuvõtmisest. Eelmised aruanded võib leida aadressil http://ec.europa.eu/growth/sectors/postal-services/legislation/index_en.htm.

Aruande ja komisjoni talituste töödokumendi koostamisel on kasutatud mitmesuguseid allikaid, sealhulgas uuringuid *Main Developments in the Postal Sector (2008-2010)*,⁵ *Pricing behaviour of postal operators*,⁶ *Main Developments in the Postal Sector (2010-2013)*,⁷ mitut postiteenuseid reguleerivate asutuste töörühma (ERGP) aruannet,⁸ postidirektiivi komitee ja postiteenuste kasutajate foorumi raames esitatud kaastöid,⁹ Eurostati andmeid kuni 2012. aastani¹⁰ ja komisjoni enda postistatistikat hilisema aja kohta, kuna Eurostat lõpetas postistatistika andmete kogumise, ning Ülemaailmse Postiliidu arvandmeid¹¹. Kuna statistikaandmete kogumisest statistika koostamiseni kulub teatav aeg, on paljudel juhtudel 2013. aasta andmed olnud kõige uuemad andmed, kuid võimaluse korral on uuematest suundumustest ülevaate andmiseks kasutatud ka uuemat teavet.

2. Ühtse turu jaoks on taskukohane ja usaldusväärne posti- ja postipakkide teenus endiselt oluline

Postiteenused on endiselt olulised kogu Euroopa Liidu jaoks, kuid nende roll muutub koos uue tehnoloogia kasutuselevõtu ja nn e-asenduse ning internetis sooritatud ostude arvu kasvuga. Euroopa Liidus sotsiaalse, majandusliku ja territoriaalse ühtekuuluvuse ning ühtse turu arengu seisukohalt on endiselt oluline, et kirju ja postipakke saaks saata kindla hinnaga ning et need jõuaksid kohale kindlaksmääratud aja jooksul. E-kaubanduse tohutute võimaluste ärakasutamise seisukohalt on taskukohane ja usaldusväärne posti- ja postipaki teenus veelgi olulisem kui seni, kuna need võimaldavad paremini ära kasutada digitaalse ühtse turu võimalusi¹².

3. Sõltumatu regulatiivne järelevalve on paranenud, kuid seda tuleb veelgi tõhustada postipakkide turul toimuvate muutuste tempo säilitamiseks

⁵ Copenhagen Economics, *Main Developments in the Postal Sector (2008-2010)*, Kopenhaagen (Taani) 2010.

⁶ Copenhagen Economics, *Pricing behaviour of postal operators*, Kopenhaagen (Taani) 2012.

⁷ WIK-Consult, *Main Developments in the Postal Sector (2010-2013)*, Bad Honnef (Saksamaa) 2012.

⁸ Täiendav teave Euroopa postiteenuseid reguleerivate asutuste töörühma ja tema aruannete kohta vt http://ec.europa.eu/growth/sectors/postal-services/ergp/index_en.htm

⁹ Töörühma moodustas endine siseturu ja teenuste volinik Michel Barnier 2011. aastal. Sellesse kuuluvad postiteenuste kasutajad (lõpptarbijad, VKEd, ettevõtjad ja e-jaemüüjad), postiettevõtjad ja ametiühingud ning see analüüsib postiteenuste liberaliseerimise mõju ja otsib konstruktiivseid viise veelgi parandada klientidele postiteenuste osutamist. Töörühm korraldab igal aastal Brüsselis foorumi, mille eesmärk on saada tarbijatelt otsest tagasisidet Euroopa postiteenuste reformi ja postiteenuste jätkusuutlikkuse tagamiseks vajalike tingimuste kohta, samuti vahetu seose kohta e-kaubandusega.

¹⁰ http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Postal_service_statistics_-_universal_service_providers.

¹¹ <http://www.upu.int/en/resources/postal-statistics/about-postal-statistics.html>.

¹² COM(2015) 192 (lõplik). Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele. Euroopa digitaalse ühtse turu strateegia. http://ec.europa.eu/priorities/digital-single-market/index_en.htm

Liikmesriikide reguleerivatel asutustel on endiselt täita oluline roll liikmesriikides postiteenuste direktiivi kohaldamise toetaja ja järelevalvajana. Üha sagedamini ühendatakse järelevalveasutuste postiteenuste järelevalve rolli muude sideteenuste (nt elektroonilised sideteenused, ringhääling) järelevalvega. Euroopa postiteenuseid reguleerivate asutuste töörühm loodi 2010. aastal ja see on parandanud konsulteerimist, tegevuse koordineerimist ja koostööd Euroopa liikmesriikide reguleerivate asutuste vahel¹³.

Seni on reguleerivad asutused pigem keskendunud kirjade kohaletoometamisele. Kuna aga kirjade arv väheneb ja e-kaubanduse tõttu postipakkide arv üha suureneb, tuleb tugevdada regulatiivset järelevalvet ja koguda rohkem andmeid postipakituru kohta, et saada täielik ja täpne ülevaade kogu posti- ja postipakiteenuste turust ja kasutada täielikult ära digitaalse ühtse turu võimalused.

4. Kirjade kättetoimetamise universaalteenus on taskukohane ja usaldusväärne

Liikmesriikidel tuleb ette näha, et kirju ja postipakke kogutaks ja toimetataks kätte kogu nende territooriumil vähemalt viiel tööpäeval nädalas ja kindlaksmääratud kvaliteediga¹⁴. Nende liikmesriikide arv, kus kättetoimetamise arv on nõutust suurem (st kättetoimetamine kuuel päeval), väheneb¹⁵. Üldiselt valitseb suundumus vähendada universaalteenuse osutamise kohustuse alla kuuluvate saadetiste liikide arvu. Paljudes liikmesriikides kuuluvad universaalteenuse osutamise kohustuse alla siiski ka muud esemed kui üheosalised kirjad,¹⁶ näiteks hulgikirjad, postipakid, reklaampost ja ajalehed. Kõik liikmesriigid peale Saksamaa on ametlikult määratud oma universaalteenuse osutajaks turgu valitseva postiettevõtja. Traditsiooniliselt on Saksamaa universaalteenuse osutajaks üleriigiliselt tegutsev postiettevõtja.

Enamik siseriiklikke kirju toimetatakse kätte järgmisel tööpäeval (kui need on saadetud, kasutades järgmisel päeval kohaletoometamise teenust, mitte ei ole valitud mõnda aeglasemat ja odavamat teenust) ja ELi sisese posti kättetoimetamise puhul on direktiivis sätestatud kvaliteedinõuded endiselt kuhjaga täidetud¹⁷. Selleks et põhiliste postiteenuste hind oleks

¹³ Vt komisjoni 10. augusti 2010. aasta otsus 2010/C 217/07

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:217:0007:0009:ET:PDF>.

¹⁴ Üldine raamistik on sätestatud direktiivi 97/67/EÜ artiklis 3. Nõutav on saadetiste kogumine ja kättetoimetamine üks kord päevas vähemalt viiel tööpäeval nädalas; kuni kaks kilogrammi kaaluvate postisaadetiste ja kuni 10 kilogrammi kaaluvate postipakkide kogumine, sorteerimine, transportimine ning täht- ja väärtsaadetistega seotud teenuste osutamine.

¹⁵ WIK-Consult, *Main Developments in the Postal Sector (2010-2013)* ja ERGP (14 (23) Report on the Benchmarking of the Universal Service Tariffs updated.

¹⁶ Üheosaline saadetus on üksiksaadetus või mitmest esemest koosnev saadetus, mille puhul teenuste hind on sama kui üksiksaadetus puhul, kuna saadetise maht ei ole küllalt suur hulgisaadetise puhul võimaldatava allahindluse saamiseks.

¹⁷ Postitamise kuupäev on kuupäev, mil saadetus jäetakse postile edasitoimetamiseks, tingimusel et see toimub enne konkreetse juurdepääsupunkti (postkasti või postkontori) viimast kogumisaega sel päeval. 2014. aastal oli Euroopa keskmine posti kättetoimetamise aeg 2,4 päeva, kusjuures 90,6 % saadetistest toimetati kätte kolme

taskukohane, on enamikus liikmesriikides kehtestatud hinnalagi. Paljudes liikmesriikides on viimastel aastatel postmarkide hindu tõstetud inflatsiooni kompenseerimiseks ning kirjade arvu languse tasakaalustamiseks¹⁸. 2012–2013. aastal kasvas 20grammise kirja hind keskmiselt 5,6 %, ¹⁹ kuid hinnatõus ei ole oluliselt mõjutanud teenuse taskukohasust ELis. Teenus on endiselt taskukohane, eriti kui võrrelda seda kodumajapidamiste kulutustega muudele sidevahenditele (nt mobiilside).

Kõik liikmesriigid on taganud, et kõigil postiteenuste osutajatel on läbipaistev, lihtne ja odav kasutajate kaebuste lahendamise kord; enamikul universaalteenuse osutajail on olemas hüvitamise süsteem.

5. Universaalteenuse osutamise netokulu peab olema täpselt teada ja võrreldav

Postiteenuste direktiiviga on ette nähtud viisid, kuidas hüvitada universaalteenuse osutajale ebaõiglast finantskohustust sisaldavate teenuste osutamine, juhul kui liikmesriigis universaalteenuse osutamisega kaasnev netokulu on universaalteenuse osutaja jaoks ebaõiglaselt suur koorem. Selleks et teenust saaks rahastada ning tagada ka kooskõla riigiabi käsitlevate õigusnormidega, peavad kulud olema arvutatud selliselt, et need oleksid võrreldavad. Käesolevale aruandele lisatud komisjoni talituste töödokumendis on esitatud mitu universaalteenuse osutamise kohustusega hõlmatud postiteenuse netokulude arvutamise meetodit, mis on hinnanguliselt kooskõlas postiteenuste direktiivi I lisaga.

6. Kirjaturul on konkurents arenenud aeglaselt ja mõne postiettevõtja tegevus on konkurentsi kahjustanud

Kuigi ELis avanes turg täielikult 2013. aastaks, on konkurents kirjaturul arenenud enamikus liikmesriikides aeglaselt ja liikmesriikide universaalteenuse osutajatele kuulub endiselt suurem osa turust. Viieteistkümnest liikmesriigist, kes avasid oma turu täielikult enne 2011. aastat, ületas konkurentide turuosa kirjaturul 2013. aastaks 5 % (kirjade arvu järgi) kaheksas liikmesriigis. Mis puudutab liikmesriike, kes avasid turu pärast 2011. aastat, siis 2013. aasta keskpaigaks olid viies liikmesriigis konkurendid saavutanud kirjade turul üle 5 % turuosa²⁰. Arenenud konkurentsiga kirjaturgudel pakuvad paljudel juhtudel saatjalt otse adressaadile kättetoimetamise teenust sellised postiettevõtjad, kes on loonud oma jaotusvõrgu. Sloveenias, Ühendkuningriigis ja Saksamaal on väljakujunenud juurdepääsukonkurents, mille puhul postiettevõtja eelsorteerib kirjad ja annab need seejärel üle universaalteenuse osutajale, kes toimetab need adressaadini. Mitmed liikmesriigid on teatanud, et nende

päeva ja 97,8 % viie päeva jooksul pärast postitamist. Allikas: International Post Corporation (2014) International Mail Quality of Services Monitoring UNEXTM 2014 results.

¹⁸ WIK-Consult, *Main Developments in the Postal Sector (2010-2013)*.

¹⁹ Euroopa Komisjoni postiteenuste statistika andmebaas.

²⁰ ERGP(13) 38 rev1 Report on End-to-End Competition and Access in European Postal Markets.

konkurentsiasutused on universaalteenuse osutajaid süüdistanud turgu valitseva seisundi kuritarvitamises ja seega konkurentsivastases käitumises. Tegemist on olnud äriklientidele ebaseaduslike hinnaalanduste tegemise, hinnakruvi efekti põhjustamise ja hinnasurve avaldamise juhtumitega. Selline tegevus võib takistada konkurentsi. Turule sisenemist ja konkurentsi arengut võib takistada ka teatav regulatiivne tegevus, näiteks uute turuletulijate jaoks direktiiviga ettenähtust rangemate tegevusloa saamise tingimuste kehtestamine.

7. Kirjade arv väheneb, e-asendus suureneb

Universaalteenuse osutajate kaudu saadetud kirjade arv on ELis vähenenud hinnanguliselt 107,6 miljardilt kirjalt 2008. aastal 85,5 miljardi kirjani 2013. aastal²¹. Ajavahemikul 2007–2010 vähenes kirjade arv 4,3 % aastas ja neilt saadav tulu 5,2 % aastas²². ELi 28 liikmesriigis aeglustus vähenemine 2010. ja 2011. vastavalt 3,3 ja 1,4 %ni, kuid kiirenes 2012.–2013. aastal 4,85 %ni²³. Otseposti (reklaami) ja trükiste puhul on vähenemine väiksem kui kirjade puhul, kuigi paremini väljakujunenud turuga liikmesriikides on langus olnud suhteliselt suurem. Tõenäoliselt vähenemine jätkub. Näiteks Taanis vähenes posti maht aastail 2000–2014 üle 60 % ja 2015. aasta esimeses kvartalis veel 15 %²⁴. Madalmaades oli langus 2015. aasta esimeses kvartalis 13 % ning prognoosi kohaselt võib vähenemine aastast 2010 kuni aastani 2020 ulatuda 32–49 %ni²⁵.

Kirjade arv erineb liikmesriigiti oluliselt, ja kui vähenemine jätkub senise kiirusega, ei saavuta mõned liikmesriigid tõenäoliselt kunagi sellist kirjade hulka, mis kunagi oli väljakujunenud postiteenuste turuga riikides. Seega, kuigi vähem arenenud postiteenuste turuga riikides on kirjade arvu langus aeglasem, avaldab see tõenäoliselt siiski suurt mõju, kuna nende puhul on mastaabisääst väiksem kui paremini väljakujunenud turuga riikides.

8. Postipakkide turg kasvab, kuid tarbijad ja e-jaemüüjad kurdavad piiriülese kättetoimetamise teenuse kvaliteedi ja kulukuse üle

Euroopa postipakituru suuruse küsimuses puudub üksmeel²⁶. Nii näiteks on pakutud, et Euroopa postipakituru (kuller-, postipaki ja kiirteenuse turu) suurus oli 2010. aastal 60

²¹ELi 27 liikmesriigi riigisiseste ja rahvusvaheliste kirjasaadetiste arv (Ülemaailmne Postiliit). Ülemaailmse Postiliidu statistika kajastab ainult postiliitu kuuluvate määratud ettevõtjate andmeid.

²²WIK-Consult, *Main Developments in the Postal Sector (2010-2013)*.

²³WIK-Consult, *Main Developments in the Postal Sector (2010-2013)* ja Euroopa Komisjoni postistatistika andmebaas ning komisjoni arvutused.

²⁴Post Nord, *Annual and Sustainability Report 2014, 2015*, Post Nord, *Interim Report Q1 2015*, 2015.

²⁵WIK – Consult, *Developments in the Dutch Postal Market*, 2011

²⁶See tuleneb peamiselt turul kehtestatud normide, eelkõige saadetiste kaalu ülemmäära ja pakutavate teenuste erinevustest, kuid samuti meetodite lahknevusest ja sellest, et andmed ei hõlma kõiki kohaletoimetavaid postiettevõtjaid.

miljardit eurot²⁷; 2011. aastal 47 miljardit eurot (kuni 2 500 kg saadetised)²⁸; 2011. aastal 37 miljardit eurot (postipakid ja kiirteenused)²⁹ ja 2014. aastal 53,5 miljardit eurot³⁰. Isegi kui võtta arvesse ainult universaalteenuse osutajate poolt kättetoimetatud postipakke, kasvas ELi postipakkide turg umbes 1,65 miljardilt lihtpakilt 2008. aastal umbes 1,96 miljardile pakile 2013. aastal³¹. Elaniku kohta saadetud postipakkide arv erineb liikmesriigiti suuresti. Kogu postipakituru kohta koostatud hinnangute kohaselt varieerus 2011. aastal postipakkide arv inimese kohta peaaegu 30-lt (Saksamaa ja Ühendkuningriik) ligikaudu kaheni (Poola, Rumeenia, Horvaatia ja Läti)³².

Tundub, et kuna postipakiteenused ei ole kunagi olnud reserveeritud valdkond,³³ on konkurents postipakiturul paremini arenenud kui kirjade turul. Kiirteenuse pakkujad nagu UPS, DHL, TNT ja FedEx, samuti kulleriteenuse pakkujad, kes varem keskendusid suuremat lisaväärtust pakkuvale ettevõtetevahelistele teenustele (B2B), on hakanud üha enam pakkuma tarbijateenuseid (B2C), et ära kasutada e-kaubanduse võimalusi. Turule tuleb ka uusi ettevõtjaid. Universaalteenuse osutajad aga on hakanud pakkuma keerukamaid postipakiteenuseid lähtuvalt internetikaubanduse vajadustest, näiteks kohaletoimetamine kindlaksmääratud ajaga. Seega on eri liiki kohaletoimetamisteenuse osutajate tooted ja teenused üksteisele lähenenud ja nendevahelised piirid hägustuvad.

Seni ei ole suudetud kaotada postipakkide piiriülese kättetoimetamise teenuste taskukohasuse, juurdepääsetavuse ja kättesaadavuse probleeme. Tarbijad ja e-jaemüüjad kaebavad eelkõige mõnede kättetoimetamisega seotud teenuste, näiteks postipakkide teekonna jälgimise võimaluste puudumise, hinnaläbipaistvuse puudulikkuse ja kõrgete hindade üle³⁴. Lisaks digitaalse ühtse turu strateegia³⁵ vastuvõtmisele 6. mail 2015 algatas komisjon avaliku konsultatsiooni, et leida lahendused postipakkide piiriülese kättetoimetamise parandamiseks ja saada parem ülevaade postipakiteenuste turu toimimisest. 2016. aasta algupoolel kuulutab

²⁷ TNT Express (2012), 4Q 2011 Analysts presentation: 2011 Highlights and Strategy update, 21, 2012. aasta veebruar.

²⁸ AT Kearney, *Europe's CEP Market: Growth on New Terms*, 2012

²⁹ WIK-Consult, *Main Developments in the Postal Sector (2010-2013)*.

³⁰ Apex Insight, *European Parcels: Market Insight Report 2015*, 2015

³¹ Universal Postal Union, Number of ordinary parcels, domestic service and number of ordinary parcels, international service – dispatch estimate for EU27. Andmed hõlmavad ainult Ülemaailmsesse Postiliitu kuuluvate määratud ettevõtjate andmeid. <http://www.upu.int/en/resources/postal-statistics/about-postal-statistics.html>.

³² WIK-Consult, *Main Developments in the Postal Sector (2010-2013)*, lk 225.

³³ Direktiivi 97/67/EÜ alusel oli lubatud universaalteenuse osutajatele reserveerida kuni 100grammiseid tavalisi kirju. Direktiiviga 2002/39/EÜ vähendati seda piiri 50 grammini.

³⁴ Vt näiteks järgmised tervise- ja tarbijaküsimuste peadirektoraadi jaoks läbiviidud uuringud: Civic Consulting, *Consumer market study on the functioning of e-commerce and internet marketing and selling techniques in the retail of goods*, 2011; FTI Consulting, *Study on intra-community cross-border parcel delivery*, 2011; Copenhagen Economics, *Study on the state of play of EU parcel markets with particular emphasis on e-commerce*. 2013; Eurobaromeetri eriuuring 398 siseturu kohta (2013); Eurobaromeetri kiiruuring 413 internetis tegutsevate ettevõtjate kohta (2015) ja Euroopa Komisjoni tarbijauuring digitaalne ühtne turg peamiste piiriüleste takistuste kohta ja peamiste valupunktide kohta (2015) (veel avaldamata).

http://ec.europa.eu/consumers/consumer_evidence/market_studies/obstacles_dsm/index_en.htm

³⁵ COM(2015) 192 final.

komisjon välja meetmed, et suurendada hindade läbipaistvust ja parandada postipakkide piiriülese kohaletoimetamise regulatiivset järelevalvet. Komisjon ja mitmed sidusrühmad on juba võtnud meetmeid vastavalt komisjoni poolt 2013. aastal vastuvõetud teatisele „Tegevuskava postipakkide kättetoimetamise ühtse turu lõpuleviimiseks”³⁶.

9. Universaalteenuse osutajate töökohtade arv on vähenenud eelkõige nn e-asenduse tõttu; töötingimused on mitmekesisunud

2013. aastal andsid ELi universaalteenuse osutajad tööd umbes 1,2 miljonile töötajale ja mõnes liikmesriigis langes universaalteenuse osutajate arvele märkimisväärne osa kogu tööhõivest³⁷. Sellele lisanduvad muude postiettevõtjate töökohad ja kiirteenuse osutajad pakkusid 2010. aastal tööd hinnanguliselt veel 272 000 töötajale³⁸.

Töökohtade arvu mõjutavad kirjade arvu vähenemine ning ajakohastamine ja automatiseerimine. Ülemaailmse Postiliidu andmete kohaselt vähenes universaalteenuse osutamises hõivatute arv ajavahemikus 2008–2013 kokku ligikaudu 250 000 võrra³⁹. ELi 28 liikmesriigis vähenes 2012.–2013. aastal universaalteenuse osutajate töökohtade arv keskmiselt 4,4 %⁴⁰. Universaalteenuse osutamises hõivatud kuuluvad üldiselt ametiühingusse ning nende palk ja töötingimused on reguleeritud valdkondlike ja/või üldiste kollektiivlepingutega. Paljudel juhtudel on ajakohastamine toimunud sotsiaalselt vastutustundlikul viisil koostöös ametiühingutega ning koondatavate arvu vähendamiseks on kasutatud varase pensionilejäämise ja vabatahtliku lahkumise võimalusi. Vaatamata töötajate arvu vähendamisele on vahetult kättetoimetamisega tegelevate töötajate osakaal endiselt suur. Mõnes liikmesriigis on siiski märkimisväärselt suurenenud osalise tööajaga töötajate osakaal ning üldise suundumusena suureneb paindlikumate töölepingute kasutamine.

10. Turg areneb edasi, vajades hoolikat seiret

Euroopa postiteenuste poliitika kaks põhilist eesmärki – tagada kõikidele kasutajatele taskukohase hinna ja kindlaksmääratud kvaliteediga teenuste miinimumvalik ning turgude avamine koos ausate konkurentsitingimustega – on üldjoontes saavutatud, ehkki piiriülesel postipakiturul esineb veel probleeme. Postiteenuste turg areneb kiiresti ning postiteenuste turg ja selle regulatiivraamistiku toimimine vajavad pidevat seiret ja edasist analüüsi. Seire on eriti

³⁶ COM (2013) 886 final.

³⁷ Euroopa Komisjon postiteenuste statistika andmebaas (2013) ning komisjoni arvutused.

³⁸ Oxford Economics *The Economic Impact of Express Carriers in Europe*, 2011. Euroopa Komisjoni postiteenuste statistika ei hõlma muid ettevõtjaid peale universaalteenuse osutajate.

³⁹ Ülemaailmse Postiliidu arvutused ELi 27 liikmesriigi kohta. Näitajad hõlmavad üksnes Ülemaailmne Postiliitu kuuluvaid määratud ettevõtjaid, st universaalteenuse osutajaid.

⁴⁰ Hinnanguline väärtus vastavalt Euroopa Komisjoni postiteenuste statistika andmebaasile.

tähtis, pidades silmas mõju, mida avaldab kirjade arvu vähenemine ja postipakkide arvu suurenemine universaalteenuse osutamise kohustuse täitmisele. See on oluline ka selleks, et vajaduse korral reageerida tehnilise, majandusliku ja sotsiaalse keskkonna muutumisele ning tagada sektori jätkusuutlikkus kooskõlas kasutajate vajadustega. Komisjon avaldab alates 2016. aastast igal aastal statistikaülevaate Euroopa Liidu kirja- ja postipakiturgude arengust.